

Jeder sein eigener Professor – jetzt auch im Cyberspace!

Ett brev betyder så mycket! Strax efter utgivandet av 2010 års *Fakirenstudier* erhöll sällskapet ett brev från medlemmen Hans Gustaf Hansson, innehållande en nog så tydlig uppmaning till en fakirisk kulturinsats: "Innan en återutgivning av 'Jeder sein eigener Professor' kommit till stånd, är Sällskapet knappast troget mot sitt ändamål!"

Nu sittande styrelse får erkänna att denna briljanta tanke knappast ens föresvävat oss. Nog kände vi litet till mans till att en sådan tysk utgåva av *En hvar sin egen professor* existerade i sinnevärlden, men ingen av oss hade någonsin sett, än mindre haft möjlighet att läsa, ett exemplar av denna rara skrift. Fanns den ens att uppbringa i Sverige? En sökning i biblioteksdata-basen Libris visade att frågan varit berättigad: på Sveriges samlade forskningsbibliotek fanns bara ett enda exemplar. Lyckligtvis låg detta – som sig förstås bör – på UB i Lund. Tack vare detta lyckliga förhållande, Hans Gustafs initiativ och den moderna digitaliseringsteknikens mirakler har vi därför nu nöjet att presentera *Jeder sein eigener Professor* som utgåva nummer 1 i

Fakirenstudiers digitala supplement!

Tanken med denna supplementserie är att, via Sällskapets hemsida (www.fakirensallskapet.se), kunna presentera mer omfattande, främst historiska texter som av utrymmesskäl inte kan intagas i de tryckta häftena och ej heller torde vara ekonomiskt bärkraftiga nog att utgiva i pappersfaksimil.

Så några ord om själva publikationen. Som bekant tillbringade Axel Wallengren det sista dryga året av sitt liv i Berlin, primärt som *Aftonbladets* korrespondent där. Han arbetade dock parallellt även med andra, såväl seriösa som humoristiska, författarprojekt. Man vet att han, genom förmedling av Albert Engström, försökte få kontakt med utgivaren av *Simplicissimus*, Th. Th. Heine, men att denne uppenbarligen inte uppskattade det insända fakiriska stilprovet (se *Fakirenstudier IV*, s 20f). Huruvida detta säger mest om Wallengrens text eller om tyskars humor må lämnas osagt, men uppenbarligen hade Wallengren bättre lycka med att övertyga förläggaren Carl Thamm att utgiva vad som alltså blev en tysk version av "Professorn". Denna utkom våren 1896 i ett 104-sidigt litet häfte, tryckt i tät frakturstil. Av ett brev från Wallengren vet man att denne själv var behjälplig vid översättningen, men namnet på den tysk han arbetade tillsammans med tycks inte ha gått till eftervärlden (se *Fakirenstudier II*, s 19). Den grundläggande dispositionen i den tyska utgåvan är identisk med den svenska förlagan, men i detaljerna finns åtskilligt som – naturligt nog – har skrivits om och anpassats för tysk publik. Således hittar man i kapitlet "Geschichte" en pik mot kejsar Wilhelm II:s förkärlek för att hålla tal som inte finns i den svenska versionen, den tyska översättningsövningen har ersatts av en fransk dito, flera av alfabetsverserna har helt andra motiv och teman och så vidare. Med andra ord rekommenderas att man vid studiet av *Jeder sein eigener Professor* har den svenska utgåvan till hands för jämförelse.

Fredrik Tersmeden